SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2266

av Willhelm Sundman (L)

En genomförandeplan för likvärdig finansiering av läkarutbildningen i Örebro

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en tidssatt genomförandeplan för likvärdig statlig ersättning för den kliniska läkarutbildningen vid Örebro universitet, grundad på hela den etablerade utbildningsvolymen, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Läkarutbildningen vid Örebro universitet är en investering i kunskap som kommer hela Sverige till del. Studenterna utbildas för ett yrkesliv där de kan arbeta i hela landet. Finansieringen behöver därför utgå från utbildningens nationella betydelse. Region Örebro län ska ha likvärdiga ekonomiska förutsättningar för sitt utbildningsåtagande som andra regioner där läkarutbildning bedrivs.

För Liberalerna är kunskap en grund för människans frihet och möjlighet att forma sitt liv. Högre utbildning ska hålla hög kvalitet och ge studenter förutsättningar att utveckla både yrkeskunnande och självständigt tänkande. Staten har ett ansvar för finansieringen samtidigt som lärosätenas självständighet ska värnas. Ett tydligare ekonomiskt ansvar ska ge universitetet och vårdens professioner bättre förutsättningar att genomföra utbildningen.

Örebro universitet redovisar i årsredovisningen för 2025 att läkarprogrammet omfattade 690 helårsstudenter. Den särskilt finansierade volymen uppgick samtidigt till 366. Universitetet beskriver hur begränsningen av ersättningen för den kliniska utbildningen medför en betydande belastning för Region Örebro län.

Det är viktigt att precisera vad skillnaden består i. Universitetets ordinarie utbildningsanslag finansierar utbildning inom lärosätets samlade ekonomiska ram. Genom ALF lämnar staten därutöver ersättning för regionernas medverkan i den kliniska läkarutbildningen. Örebro får samma ersättningsnivå per ersättningsgrundande student som övriga lärosäten. Problemet är att ersättningen omfattar väsentligt färre studenter än dem som faktiskt utbildas.

Enligt universitetets budgetunderlag för 2027–2029 har den större utbildningsvolymen möjliggjorts genom omfördelningar inom universitetets takbelopp, enligt en överenskommelse inför utbildningens start 2011. Den överenskommelsen omfattade inte motsvarande ersättning för den kliniska utbildningen. Denna skillnad behöver nu hanteras samlat av staten, universitetet och regionen.

Den kliniska utbildningen kräver handledare, undervisningstid och vårdmiljöer där studenter kan utveckla sitt kunnande under ansvar. Förutsägbara ekonomiska villkor gör det möjligt att planera dessa resurser långsiktigt. Det stärker utbildningens kvalitet och ger bättre förutsättningar för ett ansvarsfullt samspel mellan patienternas vård och studenternas lärande.

Frågan är redan utredd. I promemorian Hållbar och högkvalitativ läkarutbildning och klinisk forskning, U2024/01035, föreslogs att antalet ersättningsgrundande helårsstudenter i Örebro skulle justeras från 2026 för att bättre motsvara den faktiska utbildningsvolymen. Samtidigt har förändringar av ersättningen aktualiserats genom övergången till den sexåriga läkarutbildningen. Dessa frågor behöver hållas isär. En höjning med anledning av en längre utbildning undanröjer inte automatiskt den tidigare skillnaden mellan utbildningens omfattning och ersättningen.

Regeringen bör därför återkomma med en genomförandeplan som anger hur och när denna skillnad ska rättas till. Planen ska ange vilken utbildningsvolym som ska ligga till grund för ersättningen, vilka ekonomiska förändringar som krävs och från vilket år likvärdiga villkor ska gälla. Om genomförandet behöver ske stegvis ska både stegen och tidpunkten för ett slutfört genomförande framgå.

Utgångspunkten bör vara den etablerade utbildningens omfattning, dokumenterad genom aktuella studentuppgifter och planeringen av övergången till det sexåriga

programmet. Underlaget ska tas fram i dialog med universitetet och Region Örebro län samt beakta berörda samverkande regioner. Framtida utbyggnader behöver bedömas genom ordinarie beslut om utbildningskapacitet, kvalitet och finansiering.

Med likvärdig statlig ersättning avses här att hela den utbildningsvolym som fastställs utifrån detta underlag ska omfattas av samma nationella ersättningsprinciper som gäller för övriga läkarutbildningar. Det innebär inte ett löfte om ersättning för varje redovisad lokal kostnad. Universitetets ordinarie utbildningsanslag, ersättningen för klinisk utbildning, forskningsfinansieringen och regionens sjukvårdsansvar ska redovisas var för sig. Därigenom blir det tydligt vilket åtagande staten finansierar och vilket ansvar som ligger på respektive part.

Region Örebro län har i sitt remissvar framhållit att en korrigering av antalet ersatta utbildningsplatser kan genomföras genom budgetbeslut utan ett nytt nationellt ALF-avtal. Regeringen bör därför pröva volymfrågan särskilt inom budgetprocessen. Åtgärder som kan genomföras inom befintligt avtal bör kunna genomföras medan den bredare beredningen fortsätter. Om någon del kräver en avtalsändring ska regeringen ange vad som behöver ändras och hur det påverkar tidplanen.

Genomförandet bör följas inom den ordinarie budgetredovisningen med stöd av befintliga uppgifter om studentantal och ersättning. Riksdagen ska kunna se vilka åtgärder som har genomförts och vad som återstår enligt planen. Det ger möjlighet att utkräva ansvar utan att bygga upp ett separat rapporteringssystem.

Likvärdiga finansieringsvillkor förenar nationellt ansvar med respekt för universitetets och regionens uppgifter. De ger studenterna stabilare förutsättningar, underlättar vårdens utbildningsåtagande och gör användningen av skattemedel tydligare. Örebro universitet och Region Örebro län behöver nu ett konkret besked om när den dokumenterade finansieringsskillnaden ska vara åtgärdad.

Willhelm Sundman (L)